

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 383

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4705 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışışleri Komisyonu Raporu 6

• Teklif Metni 10

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin 10

• Anlaşma Metni 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1104049 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4705)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Gümrük idareleri, kişilerin ve malların uluslararası hareketi ile ilgili işlemleri yürütmektedir. Bu uluslararası hareketler, teknolojik alanda yaşanan gelişmelerin de etkisi ile son 50 yıl içinde büyük bir ivme kazanmıştır. Başta taşımacılık olmak üzere çeşitli alanlarda yaşanan gelişmelere ve artan ticaret hacmine paralel olarak hem gümrük suçlarının sayısında hem de ülkelerin ekonomik, hukuki ve coğrafi altyapılarına bağlı olarak gümrük suçlarının çeşitliliğinde artış gözlemlenmeye başlanmıştır.

Gümrük suçlarının çeşitliliğinin ve sayısının artmasının sonucu olarak gümrük idarelerinin ulusal ölçekte bu suçları önleme imkânı güçleşmiş olup ihlallerin önlenmesi için diğer ülke gümrük idareleri ile karşılıklı işbirliği ve yardımlaşmaya ilişkin hukuki altyapıların kurulması daha da önemli hale gelmiştir.

Bu konudaki ilk girişim, Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) tarafından 1953 yılında yayımlanan “Gümrük İdarelerinin Karşılıklı Yardımlaşmasına İlişkin Tavsiye Kararı” olmuş ve bu Karar ile üye ülke gümrük idarelerinin kaçakçılığa konu olan veya olmasından şüphe duyulan şahıs ve araçlara ilişkin birbirlerini bilgilendirecek mekanizmalar kurmaları tavsiye edilmiştir.

Gümrük suçlarının önlenmesinde ülkeler arasında daha sıkı kurallara bağlı bir işbirliğinin gerekliliği sonucunda DGÖ tarafından hazırlanan ve Nairobi Sözleşmesi olarak adlandırılan “Gümrük Mevzuatına Aykırılıkların Men’i, Takibi ve Tahkiki için Karşılıklı İdari Yardım Uluslararası Sözleşmesi” 1977 yılında DGÖ bünyesinde onaylanmıştır. Gümrük idareleri arasında imzalanacak ikili anlaşmalara model teşkil eden Sözleşmeye ülkemiz 1982 yılında taraf olmuştur.

Gümrük vergilerinin ödenmemesi nedeniyle devlet gelirlerinde meydana gelen kayıpların yanı sıra uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığı yoluyla da toplumun huzurunu ve gelişimini tehdit eden gümrük suçlarının önlenmesi, diğer ülke gümrük idareleri ile işbirliğinin geliştirilmesi ve gümrük sorunlarının aşılabilmesi maksadıyla gümrük idareleri arasında işbirliğinin hukuki altyapısının tesisi için ülkemiz ve diğer ülkeler arasında karşılıklı idari yardım anlaşmaları imzalanmaktadır.

Bu çerçevede “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması” 18 Ekim 2021 tarihinde Luanda’da imzalanmıştır.

Söz konusu Anlaşma ile Türkiye ve Angola gümrük idareleri arasında işbirliğinin kurumsallaştırılarak iki ülke arasındaki eşyanın ithali, ihracı ve transitinde gümrük vergi, resim ve diğer harç ve ücretlerin doğru bir şekilde tahakkuku ve gümrük mevzuatına karşı işlenen suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesi amaçlanmaktadır. Bahse konu Anlaşma ile iki ülke gümrük idareleri arasında bilgi değişiminin yanında gümrük memurlarının eğitimi, gümrük konularında karşılıklı uzman değişimi ve teknik konularda yardımlaşma da mümkün olacaktır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-115136

31 Ekim 2022

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

18 Ekim 2021 tarihinde Luanda’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

26/12/2022

Esas No: 2/4705

Karar No: 227

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4705 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 13/12/2022 tarihinde yaptığı 40’ıncı toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 31/10/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması 2/11/2022 tarihinde Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/4705 esas numaralı Kanun Teklifi, 3/11/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 13/12/2022 tarihli 40’inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye ve Angola gümrük idareleri arasında iş birliğinin kurumsallaştırılarak iki ülke arasında eşyanın ithali, ihracı ve transitinde gümrük vergi, resim ve diğer harç ile ücretlerin doğru bir şekilde tahakkukunu ve gümrük mevzuatına karşı işlenen suçlarla etkin mücadele edilebilmesini öngören Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;¹

Dışişleri Bakan Yardımcısı Faruk Kaymakcı tarafından;

Angola’nın Afrika Kıtası’nda, özellikle Sahraaltı Afrika’da, Nijerya’dan sonra en fazla petrol üreten ülkelerden bir tanesi olduğu ve kamu gelirlerinin yüzde 70’ini, ihracatının yüzde 90’ını petrolden sağladığı,

Angola’nın devlet politikası olarak ülkemizden ekonomiyi çeşitlendirmek ve ticaret, yatırım ile tarım alanlarında destek istediği,

Bu çerçevede Anlaşmayla, Angola’da ekonomik kaynakların çeşitliliğine katkıda bulunulmasının ve aynı zamanda bu ülkedeki özellikle inşaat sektörü bağlamında ekonomik ağırlığımızın artırılmasının amaçlandığı,

Cumhurbaşkanı düzeyinde 2021 yılında gerçekleşen karşılıklı ziyaretler vesilesiyle iki ülke arasında 20’ye yakın anlaşma ve protokolün imzalandığı, bu Anlaşmanın da söz konusu ziyaret sırasında imzalanan anlaşmalardan bir tanesi olduğu,

İkili ticaret hacmimizin 2021 yılında 208 milyon dolar düzeyinde olduğu, yakın gelecekte ise 500 milyon dolarlık bir hedefi gerçekleştirmemizin mümkün olacağı,

Türk Hava Yollarının Ekim 2021’de Luanda’ya uçuşlarını başlattığı, iş insanlarımızın bu ülkeyi sık sık ziyaret etmeye ve iş imkânlarını keşfetmeye başladığı,

Ülkemiz ile Angola arasında mevcut ticari ve ekonomik iş birliğindeki hızlı yükseliş dikkate alındığında, özellikle gümrük konularında iş birliği yapılmasının ülkemize, firmalarımıza büyük yararlar sağlayacağı,

---

(1) Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3078

Özellikle iki ülke arasındaki eşya ve yolcu akışının kolaylaşmasının, teşvik edilmesinin söz konusu olacağı,

İki ülkenin ekonomik, sosyal ve mali çıkarlarına aykırı olan ve gümrük mevzuatlarına karşı işlenen suçlarla daha etkin mücadele edileceği,

Yine, Anlaşmayla gümrük idarelerimiz arasında doğrudan yazışmanın ve temasın sağlanacağı,

Angola'yla ticaretimizde ön plana çıkan gıda, demir çelik, makine ve tekstil sektörlerimizin büyük yarar sağlayacağı,

Angola'nın, anlaşmanın onay işlemlerini henüz tamamlamadığı,

Ticaret Bakanlığı temsilcisi tarafından;

Anlaşmayla; Türkiye'nin Angola'ya gerçekleştirdiği ticarete gümrük hususunda yaşanabilecek bilgi ihtiyaçlarının karşılanması, şüphe duyulan işlemlerde iki ülkenin gümrük idarelerinin Anlaşmada çizilen çerçevede bilgi paylaşımını yapmalarının, bu konuda yardımlaşmalarının, gümrük idareleri arasında teknik yardımların ve deneyimlerin paylaşılmasının hedeflendiği,

Ticaret Bakanlığının biri çoklu olmak üzere, D-8 ülkeleriyle 60 tanesinin yürürlükte olduğu 70 tane gümrük idareleri karşılıklı yardımlaşma iş birliği anlaşmasını imzaladığı,

Angola Anlaşması ile Afrika'da imzaladığımız gümrük anlaşmalarının sayısının 8'e yükseleceği,

Söz konusu Anlaşmanın Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş ile Angola Cumhuriyeti Maliye Bakanı Sayın Jose Eduardo dos Santos arasında Luanda'da imzalandığı,

Angola'nın 62 milyar doların üzerinde gayrisafi yurtiçi hasılasıyla, 30 milyonluk nüfusuyla Afrika'nın büyük pazarlarından biri olduğu,

Son olarak ticaret fazlası verdiğimiz ülkelerden Angola'yla ihracatımızın bu yıl yüzde 20 oranında artarak 215 milyon dolar olduğu, ithalatımızın ise 94 milyon dolardan LPG ithalatımızdaki artış ile 110 milyon dolara ulaştığı,

Komisyon üyeleri tarafından;

Uluslararası anlaşmaların hepsinin birbirinden farklı şekilde imzalandığı, imza bakımından bir standart olarak bakanlıklarının adının ve imzacının adının yazılması şeklindeki zorunlulukların neler olduğu,

hususlarında yöneltilen soru ve görüşlere cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı tarafından;

Dışişleri Bakanlığının anlaşmaların gerek şekil şartları, gerek usul şartlarıyla ilgili oldukça hassas ve katı olduğu, ancak bazen bu tür anlaşmaların son dakikada imzalandığı, ülkelerin isimlerinin yazılış şekli dâhil, bu tür hataların olduğu,

Özellikle Afrika coğrafyasında veya Orta Doğu coğrafyasında bu tür anlaşmaların imzalanacağını ülkelerin tutumları nedeniyle son dakikaya kadar bilinmediği,

Vekillerin hassasiyetlerine katıldıklarını, Dışişleri Komisyonunun çalışmalarını takdir ettikleri,

Dışişleri Komisyonunun, ilgili tüm bakanlıklarımızın dış ilişkiler ve anlaşmalar birimleri ile bir toplantı yaptığı ve bu tür hassasiyetlere dikkat edilmesi gerektiğini vurguladığı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Hasan Turan ve Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
İstanbul	İstanbul	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Tulay Hatimoğulları Oruç</i>	<i>Murat Emir</i>
İzmir	Adana	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Aydın Adnan Sezgin</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Kamil Erozan</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Kamil Aydın</i>
Bursa	Bursa	Erzurum
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Derya Bakbak</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>
Eskişehir	Gaziantep	Hatay
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yunus Emre</i>	<i>Hasan Turan</i>	<i>Niyazi Güneş</i>
İstanbul	İstanbul	Karabük
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA GÜMRÜK KONULARINDA
KARŞILIKLI İDARİ YARDIM ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 18 Ekim 2021 tarihinde Luanda’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA GÜMRÜK KONULARINDA
KARŞILIKLI İDARİ YARDIM ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
GÜMRÜK KONULARINDA KARŞILIKLI İDARİ YARDIM ANLAŞMASI

Bundan böyle birlikte "Taraflar" şeklinde, tekil olarak ise "Taraf" şeklinde anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti;

Gümrük mevzuatına karşı işlenen suçların, ülkelerinin ekonomik, ticari, mali, sosyal, sıhhi ve kültürel çıkarlarına zarar verdiğini **DİKKATE ALARAK**;

Gümrük vergileri ile ithalat ve ihracatta tahsil edilen diğer her türlü vergi ve harcin doğru tahakkukunun ve yasaklama, kısıtlama ve kontrole ilişkin özel önlemlerin her iki Gümrük İdaresi tarafından muntazaman uygulanmasını sağlamanın taşıdığı önemi **DİKKATE ALARAK**;

Gümrük mevzuatının uygulanması ve yürütülmesiyle ilgili konularda uluslararası işbirliğine ihtiyaç bulunduğunu **KABUL EDEREK**;

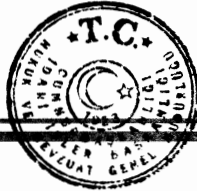
Uluslararası ticarete arz zincirinin güvenliği ve kolaylaştırılması hususunda küresel bazda artan bir endişe olduğunu ve bu konuyla ilgili Haziran 2002 tarihli Gümrük İşbirliği Konseyi Kararı'nı **KABUL EDEREK**;

Gümrük suçlarına karşı yürütülen faaliyetlerin, bu Anlaşma'da öngörülen belli hukuki kurallara dayalı olarak Gümrük İdareleri arasındaki yakın işbirliğiyle daha etkili hale getirilebileceğine **İKNA OLARAK**;

Gümrük mevzuatına karşı suçların önlenmesi çabalarının ve gümrük vergileri ile ithalat ve ihracatta tahsil edilen diğer her türlü vergi ve harcin doğru bir şekilde tahsil edilmesi çabalarının Tarafların Gümrük İdareleri arasındaki işbirliğiyle daha etkili hale getirilebileceğini **DİKKATE ALARAK**;

Halk sağlığına ve topluma tehlike teşkil eden, uyuşturucu ve psikoaktif maddelerin yasadışı trafiğinin mevcut ölçeğinden ve artma eğiliminden **ENDİŞE DUYARAK**;

İkili işbirliğinin teşvik edildiği ilgili uluslararası sözleşmelere ve aynı konuya ilişkin tavsiye kararlarına, özellikle de Gümrük İşbirliği Konseyi'nin (Dünya Gümrük Örgütü) 5-12-1953

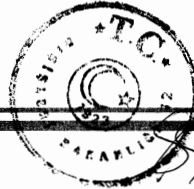
Doğru

- k) "Uluslararası ticarete arz zinciri" deyimi, eşyanın menşe yerinden nihai varış yerine kadar olan sınır ötesi hareketi kapsamındaki tüm süreçler;
- l) "Uyuşturucu madde" deyimi, 1961 Uyuşturucu Madde Tek Sözleşmesi'nin I ve II. Listeleri'nde sıralanmış olan her türlü doğal ya da sentetik madde;
- m) "Psikotrop maddeler" deyimi, 1971 BM Psikotrop Maddeler Sözleşmesi'nin I, II, III ve IV. Listeleri'nde sıralanan her türlü doğal ya da sentetik madde;
- n) "Prekürsörler ve Kimyasal Maddeler" deyimi, 1988 Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Yasadışı Ticareti ile Mücadele Sözleşmesi'nin I ve II. Listelerinde sıralanmış olan uyuşturucu ve psikotrop maddelerin üretiminde kullanılan her türlü kimyasal madde;
- o) "Toprak" deyimi; Tarafların ulusal mevzuatında tanımlanmış olan ülke toprağı anlamına gelir.

MADDE 2 ANLAŞMANIN KAPSAMI

1. Gümrük İdareleri, Gümrük mevzuatının muntazaman uygulanması, Gümrük suçlarının önlenmesi, soruşturulması ve bu suçlarla mücadele edilmesi ve uluslararası ticarete arz zinciri güvenliğinin sağlanması amaçlarıyla, bu Anlaşma'da belirtilen şartlar dâhilinde birbirlerine idari yardım sağlarlar.
2. Bu Anlaşma, Tarafların topraklarında, ulusal mevzuat ve idari hükümler çerçevesinde uygulanır.
3. Taraflar, gümrük idareleri vasıtasıyla ve bu Anlaşma'da belirtilen hükümler uyarınca idari yardım sağlarlar.
4. Bu Anlaşma kapsamındaki tüm yardımlar, Gümrük İdarelerinin ulusal hukuki ve idari hükümlerine göre ve yetki ve mevcut kaynakları dâhilinde sağlanır.
5. Bu Anlaşma, iki Gümrük İdaresi arasında karşılıklı idari yardımı kapsamakta olup, Gümrük İdarelerinin Tarafları arasında mevcut olan karşılıklı hukuki yardım anlaşmalarına hâlel getirmez. Karşılıklı yardımın, Tarafların diğer makamlarınca sağlanacak olması halinde; Talepte Bulunulan İdare, bu makamların hangi makamlar olduğunu ve bilinmesi durumunda, uygulanmakta olan ilgili anlaşma ya da hükümleri belirtir.

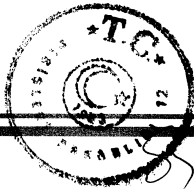
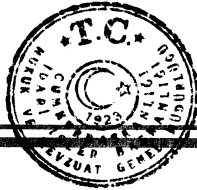

*Dr. J. J. J.*³

6. Bu Anlaşma hükümleri, hiç bir özel kişiye, herhangi bir delili elde etme, yok etme ya da kapsam dışı bırakma ya da bir talebin gereğinin yapılmasını önleme hakkını vermez.

MADDE 3
GÜMRÜK MEVZUATININ UYGULANMASI VE YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN
BİLGİLER

1. Gümrük İdareleri, Gümrük mevzuatının muntazaman uygulanmasını, Gümrük suçlarının önlenmesini, soruşturulmasını ve bu suçlarla mücadele edilmesini ve uluslararası ticarete arz zincirinin güvenliğini sağlamaya yardımcı olacak bilgileri, talep halinde ya da kendi inisiyatifleri ile birbirlerine temin ederler. Bu bilgiler, aşağıdaki hususları içerir:
- a) Etkinliği kanıtlanmış olan yeni kolluk teknikleri;
  - b) Gümrük suçu işlemede başvuru olan yeni eğilimler, araç ya da yöntemler;
  - c) Gümrük suçlarına konu teşkil ettiği bilinen eşya ile bu eşyayla ilgili olarak kullanılan taşıma ve depolama yöntemleri;
  - d) Diğer Tarafın topraklarında Gümrük Suçu işlendiğine ya da işleneceğine inanmak için makul sebeplerin bulunduğu, planlanan, devam etmekte olan ya da tamamlanmış faaliyetlerle ilgili bilgiler;
  - e) Gümrük suçu işlediği bilinen ya da Gümrük suçu işlemek üzere olduğundan şüphelenilen kişiler;
  - f) Kontrol ve kolaylaştırma amaçlarına yönelik risk değerlendirmesinde Gümrük İdarelerine faydalı olabilecek diğer bilgiler; ve
  - g) Her iki Gümrük İdaresinin en iyi uygulamaları ve deneyimleri.
2. Talep üzerine, Talepte Bulunulan İdare, Talepte Bulunan İdareye:
- a) Talepte Bulunan Tarafın topraklarına ithal edilen eşyanın, Talepte Bulunulan Tarafın topraklarından yasalara uygun şekilde ihraç edilip edilmediği;
  - b) Talepte Bulunan Tarafın topraklarından ihraç edilen eşyanın, Talepte Bulunulan Tarafın topraklarına yasalara uygun şekilde ithal edilip edilmediği ve varsa, eşyanın tabi tutulduğu Gümrük rejimi, hususlarında bilgi temin eder.
3. Talep üzerine, 16. Madde 'ye halel getirmeksizin, Gümrük mevzuatının muntazaman uygulanmasını desteklemek ya da Gümrük sahteciliğini önlemek amacıyla Talepte

İmza

Bulunulan İdare, bir beyanın gerçekliğinden ya da doğruluğundan şüphe etmek için gerekçeleri olan Talepte Bulunan İdareyi desteklemek maksadıyla bilgi temin eder.

4. Talepte, talep edilen spesifik bilgiler belirtilir.
5. Gümrük İdareleri, 19. Madde kapsamında karşılıklı düzenleme yaparak, Anlaşma kapsamındaki her türlü bilgiyi otomatik olarak paylaşabilirler.
6. Gümrük İdareleri, 19. Madde kapsamında karşılıklı düzenleme yaparak, sevkiyatların diğer Tarafın topraklarına varışından önce spesifik bilgileri paylaşabilirler.

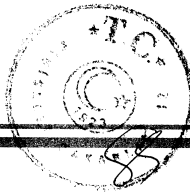
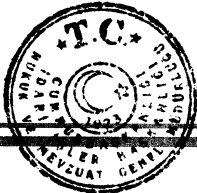
MADDE 4 KENDİLİĞİNDEN YARDIM

Taraflardan birinin ekonomisine, halk sağlığına ve uluslararası arz zinciri güvenliği de dâhil olmak üzere kamu güvenliğine ya da diğer hayati menfaatlerine ciddi ölçüde zarar verebilecek durumlarda, diğer Tarafın Gümrük İdaresi, mümkün olması halinde, gecikmeksizin kendi inisiyatifiyle yardım sağlar.

MADDE 5 GÖZETİM

Talep üzerine, Talepte Bulunulan İdare, mümkün olduğu ölçüde, aşağıdaki hususlar üzerinde gözetim tesis eder ve Talepte Bulunan İdare'ye bu hususlarla ilgili bilgi temin eder:

- a) Talepte Bulunan Tarafın topraklarında Gümrük suçu işlemek için kullanıldığı bilinen ya da Gümrük Suçu işlemek için kullanıldığından şüphelenilen, sevk halinde ya da depolanmış eşya;
- b) Talepte Bulunan Tarafın topraklarında Gümrük suçu işlemek için kullanıldığı bilinen ya da Gümrük Suçu işlemek için kullanıldığından şüphelenilen taşıma araçları;
- c) Talepte Bulunulan Tarafın topraklarında yer alan ve Talepte Bulunan Tarafın topraklarında işlenen bir Gümrük suçuyla bağlantılı olarak kullanıldığı bilinen ya da kullanıldığından şüphelenilen binalar;
- d) Talepte Bulunan Tarafın topraklarında Gümrük suçu işlediği bilinen ya da Gümrük suçu işlediğinden şüphelenilen, özellikle de Talepte Bulunulan Tarafın topraklarına giren ya da bu topraklardan çıkan kişiler.

Özge Tamer 5

MADDE 6 KONTROLLÜ TESLİMAT

Gümrük İdareleri, 19. Madde kapsamında karşılıklı düzenleme yaparak, Gümrük suçlarının soruşturulması ve bu suçlarla mücadele amacıyla; yasadışı veya şüpheli eşyanın kendi kontrolleri dâhilinde toprakları üzerinden geçmesine, topraklarına girmesine veya topraklarından çıkmasına izin verebilirler. Eğer bu iznin verilmesi Gümrük İdaresinin yetkisi dâhilinde değilse, söz konusu idare bu yetkiyi elinde bulunduran ulusal makamlarla işbirliği başlatılması için çaba gösterir veya olayı ilgili makamlara havale eder.

MADDE 7 UZMAN VE TANIKLAR

Talep üzerine, Talepte Bulunulan Gümrük İdaresi, Talepte Bulunan Tarafın topraklarındaki bir mahkemede kendi memurlarının, 18. Madde hükümlerine tabi olacak şekilde, Gümrük mevzuatının uygulanmasıyla ilgili bir konuda uzman ya da tanık olarak hazır bulunmalarına izin verebilir.

MADDE 8 HASSAS EŞYANIN YASADIŞI TİCARETİNE İLİŞKİN BİLGİLER

1. Gümrük İdareleri, kendi inisiyatifleriyle ya da talep üzerine, aşağıdakilerin yasadışı ticareti ile ilgili olarak taraflardan birinin Gümrük mevzuatına karşı suç teşkil eden ya da edebilecek olan, amaçlanan ya da yürütülen her tür faaliyete ilişkin bilgileri birbirlerine sağlarlar:
  - a) Silahlar, füzeler, patlayıcılar ve nükleer maddeler,
  - b) Tarih, kültür veya arkeoloji bakımından yüksek değer taşıyan sanat eserleri;
  - c) Uyuşturucular, psikotrop maddeler, prekürsörler ve zehirli maddelerin yanı sıra çevre ve halk sağlığı için tehlikeli maddeler;
  - d) Korsan ve taklit eşya;
  - e) Nesli tehlike altında bulunan bitki ve hayvan türleriyle bunlardan elden edilen ürünler.
2. Bu Madde kapsamında alınan bilgiler, Talepte Bulunan Tarafın ilgili kamu kurumlarına aktarılabilir. Ancak bu bilgiler üçüncü taraflara aktarılamaz.

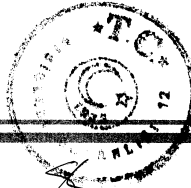
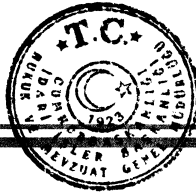

6

MADDE 9 TALEPLERİN İLETİLMESİ

1. Bu Anlaşma kapsamındaki yardım talepleri, doğrudan diğer Gümrük İdaresi'ne gönderilir. Her Gümrük İdaresi, bu amaç doğrultusunda bir irtibat noktası belirler.
2. Bu Anlaşma kapsamında yardım talepleri, yazılı ya da elektronik olarak yapılır ve taleplerin yerine getirilmesinde faydalı olacağı düşünülen her türlü bilgi talebe eklenir. Talepte Bulunulan İdare, elektronik ortamda yapılan taleplerin yazılı teyidini isteyebilir. Koşullar gerektirdiği takdirde, talepler sözlü olarak da yapılabilir. Bu talepler, mümkün olan en kısa sürede yazılı olarak ya da her iki Gümrük İdaresinin de kabul etmesi halinde elektronik olarak teyit edilir.
3. Talepler İngilizce yapılır. Taleplere eklenen belgeler, gerekli olduğu ölçüde, İngilizce'ye tercüme edilir.
4. Bu Anlaşma kapsamında yapılan yardım taleplerinde aşağıdaki ayrıntılar yer alır:
  - a) Talepte Bulunan Gümrük İdaresinin adı;
  - b) Ele alınan Gümrük konusu, talep edilen yardımın türü ve talebin sebebi;
  - c) İncelenmekte olan konunun kısa anlatımı ile idari ve hukuki unsurları;
  - d) Bilinmesi halinde, talebin ilişkili olduğu kişilerin isim ve adresleri;
  - e) 3. Madde'nin 4. fıkrasına uygun olarak yapılan doğrulama işlemleri;
  - f) 16. Madde'nin 2. fıkrasına uygun olarak yapılan atıf.
5. Talepte Bulunan İdarenin, belli bir prosedür ya da metodolojinin takip edilmesini talep etmesi halinde, Talepte Bulunulan İdare, ulusal hukuki ve idari hükümlerine tabi olmak kaydıyla bu talebi karşılar.
6. Bilgi ve belgelerin asılları, ancak suretlerinin yetersiz olması halinde talep edilir ve ilk fırsatta iade edilir. Talepte Bulunulan İdare ya da üçüncü tarafların bu husustaki haklarına hâlel gelmez.

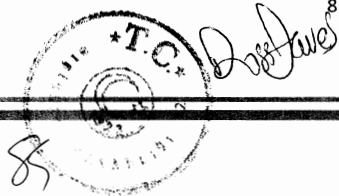
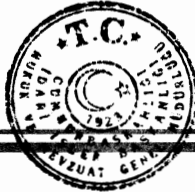
Doğru 7

MADDE 10
BİLGİ EDİNME YOLLARI

1. Eğer Talepte Bulunulan İdare, talep edilen bilgilere sahip değilse, bu bilgileri elde etmek için inceleme başlatır.
2. Yukarıdaki fıkranın hükümleri hiçbir koşulda, ilgili Taraf Devlete aşağıdaki hususlarda zorunluluk yükler gibi yorumlanamaz:
  - (a) İlgili Taraf Devletin hukuki ve anayasal düzenine aykırı idari önlemler alınması.
  - (b) İlgili Taraf Devletin idari prosedürüne ilişkin kanunlar dâhilinde elde edilmesi mümkün olmayan bilgilerin sağlanması.
  - (c) Herhangi bir ticari, mesleki, işletmeye veya endüstriye ait sırrı veya iş sürecini ifşa eden bilgilerin sağlanması veya kamu çıkarlarına aykırı olacak şekilde bilgi ifşası.

MADDE 11
MEMURLARIN DİĞER TARAFIN TOPRAKLARINDA HAZIR BULUNMASI

1. Yazılı talep üzerine ve bir Gümrük suçunu soruşturmak amacıyla, Talepte Bulunan İdare'nin belirlediği memurlar, Talepte Bulunulan İdarenin iznine ve getirebileceği koşullara tabi olmak üzere:
  - a) Söz konusu Gümrük suçuyla ilgili belge ve diğer tüm bilgileri Talepte Bulunulan İdarenin ofislerinde inceleyebilirler ve bunların örnekleri kendilerine temin edilebilir;
  - b) Talepte Bulunulan İdare tarafından Talepte Bulunulan İdarenin topraklarında yürütülen ve Talepte Bulunan İdareyle ilgili olan bir incelemede hazır bulunabilirler. Bu memurlar, sadece danışmanlık rolünü üstlenirler.

MADDE 12
BİR GÜMRÜK İDARESİNİN MEMURLARININ DİĞER GÜMRÜK İDARESİNİN
DAVETİ ÜZERİNE HAZIR BULUNMASI

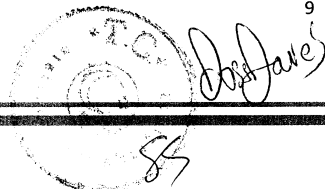
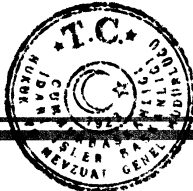
Talepte Bulunulan İdare, bir talebe ilişkin yardım önlemlerinin yürütülmesi sırasında diğer Gümrük İdaresinin bir memurunun hazır bulunmasını uygun gördüğü takdirde, kendi belirleyeceği şartlar çerçevesinde söz konusu memuru davet edebilir.

MADDE 13
MİSAFİR MEMURLARLA İLGİLİ DÜZENLEMELER

1. Taraflardan birinin memurlarının bu Anlaşma çerçevesinde diğer Tarafın topraklarında hazır bulunması halinde; bu memurlar, resmi kimliklerini ve Gümrük İdarelerindeki ya da başka bir kamu kurumundaki mevcut statülerini gösterir delilleri, diğer Tarafın kabul edeceği bir dilde, her daim sunabilecek durumda olmalıdırlar.
2. Memurlar, bu Anlaşma çerçevesinde diğer Tarafın topraklarında bulundukları sırada işleyebilecekleri tüm suçlardan sorumlu olup, söz konusu Tarafın yasal ve idari hükümleri çerçevesinde kendi Gümrük memurlarına sağladığı korumadan faydalandırılırlar.

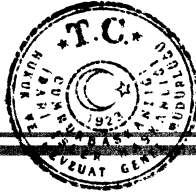
MADDE 14
BİLGİLERİN KULLANILMASI

1. Bu Anlaşma çerçevesinde alınan her türlü bilgi, sadece Tarafların Gümrük İdarelerince ve bu Anlaşma'da belirlenen koşullar çerçevesinde yalnızca idari yardım amacıyla kullanılır.
2. Talep halinde, bilgiyi sağlayan Gümrük İdaresi, bu Maddenin 1. Fıkrasındaki hükümlere bakılmaksızın, belirleyeceği şartlara tabi olmak üzere söz konusu bilginin başka amaçlar doğrultusunda ya da diğer makamlarca kullanılmasına izin verebilir. Bilginin bu şekilde kullanımı, bu bilgiyi kullanmak isteyen Tarafın yasal ve idari hükümlerine uygun olmalıdır. Bilginin başka amaçlar doğrultusunda kullanımı; bilginin cezai soruşturmalarda, kovuşturmalarda ya da adli takibatlarda kullanılmasını da kapsar.

MADDE 15
BİLGİLERİN GİZLİLİĞİ VE KORUNMASI

1. Bu Anlaşma kapsamında alınan her türlü bilgi gizlilik muamelesi görür ve bu bilgiler, bilgilerin alındığı Tarafın yasal ve idari hükümleri çerçevesinde aynı tip bilgilerin tabi tutulduğu gizlilik ve korumaya tabi tutulur.
2. Kişisel verileri alan tarafın ülkesinde bu verilerin bunları temin eden Gümrük İdaresinin ulusal mevzuatının koşullarını karşılayan bir koruma düzeyinden yararlandırıldığı hususunda Gümrük İdareleri 19. Madde uyarınca karşılıklı düzenlemeyle mutabık kalana kadar bu Anlaşma çerçevesinde kişisel verilerin paylaşımı başlatılmaz.
3. Bu Madde'nin 2. fıkrasında atıfta bulunulan karşılıklı düzenlemenin var olmaması halinde, kişisel veriler ancak bu verileri sağlayan Gümrük İdaresinin bu Madde'nin 4 ila 10. fıkraları gereğince verilerin, bunları alan Tarafın toprağında korunacağı kanaatinde halinde sağlanabilir.
4. Talep üzerine, kişisel verileri alan Gümrük İdaresi, verileri sağlayan Gümrük İdaresini söz konusu verilerin kullanım şekli ve elde edilen sonuçlar hakkında bilgilendirir.
5. Bu Anlaşma kapsamında sağlanan kişisel veriler, sadece verilerin temin edilme amacını yerine getirmek için gerekli olan süre boyunca saklanır.
6. Kişisel verileri sağlayan Gümrük İdaresi, mümkün olduğu ölçüde, bu verilerin adil ve hukuka uygun bir şekilde toplanmasını, verilerin doğru ve güncel olmasını ve bunların sağlanma amacına göre fazla olmamasını temin eder.
7. Sağlanan kişisel verilerin doğru olmadığına veya paylaşılmaması gereken mahiyette olduğunun tespiti halinde bu durum derhal bildirilir. Bu verileri alan Gümrük İdaresi, verileri değiştirir veya siler.
8. Gümrük İdareleri, bu Anlaşma kapsamında paylaşılan kişisel verilerin temin edilmesi ya da alınmasını kayda geçirir.

10

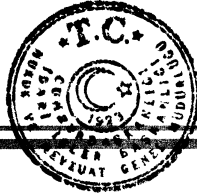
9. Gümrük İdareleri, bu Anlaşma çerçevesinde paylaşılan kişisel verileri; yetkisiz erişime, değişikliğe veya dağıtımına karşı korumak amacıyla gerekli güvenlik önlemlerini alır.
10. Taraflardan her biri, yasal ve idari hükümleri uyarınca, bu Anlaşma kapsamında paylaşılan kişisel verileri kullanmaları dolayısıyla bir kişiye verilen zarardan sorumludur. Bu durum, yanlış ya da bu Anlaşma'ya aykırı veri sağlayan bir Gümrük İdaresi zarara neden olduğunda da geçerlidir.

MADDE 16 İSTİSNALAR

1. Bu Anlaşma kapsamında sağlanan yardımın, Taraflardan birinin egemenliğini, kamu güvenliğini ve düzenini, kamu politikasını ya da diğer önemli ulusal menfaatlerini ihlal etmesi ya da meşru ticari ya da mesleki menfaatlerine hâle getirmesi durumunda, yardım talebi reddedilebilir ya da Talepte Bulunulan İdarenin gerekli göreceği koşullar çerçevesinde sağlanabilir.
2. Talepte Bulunulan İdare, Talepte Bulunulan İdarenin yapabileceği benzer nitelikteki bir talebi karşılayamayacak olması halinde, talebinde bu hususa dikkat çeker.
3. Sağlanacak yardımın hâlihazırda devam eden herhangi bir soruşturma, kovuşturma ya da adli takibata zarar verebileceğini düşündürecek gerekçelerin olması halinde yardım ertelenebilir. Bu durumda, Talepte Bulunulan İdare, yardımın kendi belirleyeceği koşullara göre sağlanıp sağlanamayacağını tespit etmek üzere Talepte Bulunulan İdareyle istişarede bulunur.
4. Talepte Bulunulan İdare; bir talebin karşılanması için gerekli çabaların, Talepte Bulunulan İdareye sağlanacağı düşünülen faydayla açıkça orantısız olduğu kanaatindeyse, talep edilen yardımı sağlamayı kabul etmeyebilir.
5. Yardım sağlamanın reddedilmesi ya da ertelenmesi halinde, bu ret veya ertelemenin sebepleri sunulur.

MADDE 17 TEKNİK YARDIM

Gümrük İdareleri, üzerinde karşılıklı mutabık kalınan bir programla, aşağıdaki hususlar da dâhil olmak üzere, birbirlerine teknik yardım sağlar:

11

- a) teknik kontrol ekipmanının kullanımında bilgi ve tecrübe paylaşımı;
- b) Gümrük memurlarının eğitimi;
- c) Gümrük konularında uzman değişimi;
- d) Gümrük mevzuatının etkin bir şekilde uygulanmasıyla ilişkili özellikli, bilimsel ve teknik bilgilerin paylaşımı.

MADDE 18 MASRAFLAR

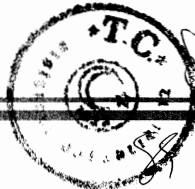
1. Bu Maddenin 2. ve 3. Fıkraları uyarınca, bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin olarak ortaya çıkan masraflar, Talepte Bulunan İdareye tarafından karşılanır.
2. Kamu görevlisi olmayan uzman ve tanıklara yapılan harcama ve ödemelerin yanı sıra, mütercim ve tercüman masrafları da Talepte Bulunan İdareye tarafından karşılanır.
3. Talebin yerine getirilmesi için önemli ve olağandışı mahiyette harcama yapılması gerekiyorsa ya da gerekecekse; Taraflar, talebin yerine getirileceği koşulları ve masrafları karşılama şeklini tespit etmek için istişarede bulunur.

MADDE 19 ANLAŞMANIN YÜRÜTÜLMESİ VE UYGULANMASI

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasında, Taraflar, Gümrük suçlarının soruşturulmasından ve bu suçlarla mücadele eden sorumlu memurlarının mümkün olduğu ölçüde birbirleriyle kişisel ve doğrudan ilişki içinde olmalarını sağlamak için gerekli önlemleri alırlar.
2. Gümrük İdareleri, bu Anlaşmanın yürütülmesini ve uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılacak düzenlemeleri kararlaştırır.

MADDE 20 ÜLKESEL UYGULAMA

Bu Anlaşma, Tarafların ulusal mevzuatlarında ve idari hükümlerinde tanımlandığı şekliyle, Tarafların topraklarında uygulanır.

12

MADDE 21
DİĞER ANLAŞMALAR

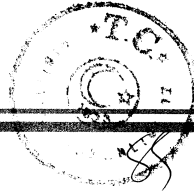
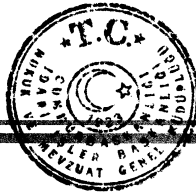
İşbu Anlaşma hükümleri, Tarafların taraf oldukları diğer uluslararası anlaşma ve sözleşmelerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerine hael getirmez.

MADDE 22
ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

1. İşbu Anlaşma'nın yorumlanmasından ya da uygulanmasından kaynaklanabilecek anlaşmazlıklar, öncelikle Tarafların işbu Anlaşma'nın uygulanması hususunda yetkili makamları arasında yapılacak müzakere ve istişarelerle çözüme kavuşturulur. Bu yöntemle çözülemeyen meseleler, diplomatik kanallar vasıtasıyla halledilir.
2. Taraflardan her biri, işbu Anlaşma'nın yorumlanması, uygulanması ve Anlaşma'da değişiklik yapılması ya da ortaya çıkması muhtemel anlaşmazlıkların giderilmesi hususunda diğer Taraftan istişare talebinde bulunabilir.
3. Bu Madde'nin 2 ya da 3. Fıkraları kapsamında gerçekleştirilecek müzakere ya da istişareler, aksi kararlaştırılmadığı sürece, yazılı talebin alınmasını takiben 20 gün içerisinde başlar.

MADDE 23
EKLEME VE DEĞİŞİKLİKLER

1. Tarafların karşılıklı rızasıyla diplomatik kanallar vasıtasıyla bu Anlaşma'ya ekleme ve Anlaşma'da değişiklik yapılabilir.
2. Bu ekleme ve değişiklikler, bu Anlaşma'nın mütemmim cüz-ü olan ayrı Protokoller şeklinde gerçekleştirilir ve bu Anlaşma'nın 24. Maddesi hükümleri gereği yürürlüğe girer.

13

MADDE 24
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ VE FESİH

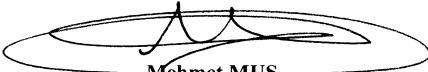
1. Bu Anlaşma, Tarafların, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli tüm iç yasal işlemlerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihi takip eden otuzuncu gün yürürlüğe girer.
2. Bu Anlaşma, belirsiz bir süre için yapılmıştır ve Taraflar, Anlaşmayı feshetme niyetlerini belirten yazılı bir bildirim göndermek suretiyle, işbu Anlaşma'yı feshedebilirler. Bu durumda, işbu Anlaşma, bu bildirim tarihinden sonra üç ay içerisinde feshedilir. Fesih işlemi, fesih sırasında devam etmekte olup bu Anlaşma hükümlerine göre tamamlanacak olan işlemleri etkilemez.

Tanık sıfatıyla, aşağıda imzası bulunan ve usulü gereği yetkilendirilmiş bulunan kişiler, bu Anlaşmayı imzalamışlardır.

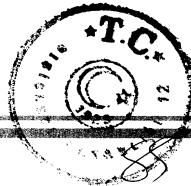
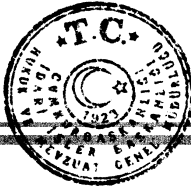
Bu Anlaşma, Luanda'da 18 Ekim 2021 tarihinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Portekizce ve İngilizce dillerinde imzalanmıştır. Yorum farklılığı olması halinde, İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

ANGOLA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Mehmet MUŞ
Bakan

Vera Esperança dos Santos Daves de SOUSA
Bakan

14

TBMM Basımevi - 2022